

Til medlemmer, suppleanter m.fl. af
Vordingborg Kommunes Miljøråd

Sagsnr.: 21-101812

Afdeling for Byg Land og Miljø

Sagsbehandler
Mads Brinck Lillelund
55 36 24 18
mkld@vordingborg.dk

25. maj 2022

Referat fra møde i Vordingborg Kommunes Miljøråd 9. maj 2022

Til stede: Anders J. Andersen (formand, Vordingborg Kommune), Eva Sommer-Madsen (næstformand, Vordingborg Kommune), Johnny Andersen (Danmarks Jægerforbund), Jan Nielsen (Danmarks Kano og Kajakforbund), Jesper Øbo Johansen (Dansk Landbrug Sydhavsøerne), Ditte Lautrup-Larsen (Danmarks Naturfredningsforening), Bo Kayser (Dansk Ornitologisk Forening), Nicolai Oxholm Tillisch (Dansk Skovforening), Christian Skotte (Danmarks Sportsfiskerforbund), Bjarne Nielsen (Friluftsrådet), Nanna Holm (Museum Sydøstdanmark), Jane Skov Lind (Naturstyrelsen), Karsten Kolle (gæst, Vordingborg Kommune), Frederik Bronée (gæst, Vordingborg Kommune), Katrine Ohm Dietrich (Biosfære Møn, Vordingborg Kommune), Rolf Hoelgaard (sekretariatet, Vordingborg Kommune), Jette Stauner (sekretariatet, Vordingborg Kommune), Mads Brinck Lillelund (referent, Vordingborg Kommune).

Afbud: Martin Vestergaard (Danmarks Naturfredningsforening), Tommy Clausen (Danmarks Sportsfiskerforbund), Torben Hviid (Naturstyrelsen), Bjarne Nielsen (Friluftsrådet).

Referat

1. Godkendelse af dagsorden

Dagsordenen blev godkendt.

2. Udeståender fra mødet i Miljørådet d. 14. marts 2022

Ingen udeståender.

3. Biosfære Møn 2017-2021

Katrine Ohm Dietrich fortalte om aktiviteterne i løbet af de sidste 5 år. UNESCO har udpeget Møns natur til at være i verdensklasse, og anerkender lokalbefolkningens forslag til at arbejde i samspil med naturen.

Der er i dag 130-140 lokale ambassadører, som alle bidrager ind i biosfæreområdet. Alle kan være med efter lyst og evner. Det overvejes om hele kommunen skal inddrages i biosfæretankegangen. Nicolai spurgte om der medfølger nogle særlige krav ved at blive udpeget, men det kunne Rolf og Katrine oplyse, at det gør der ikke.

Der går et arbejde i gang nu med at formulere den næste 5 års udviklings- og handlingsplan.

Katrines oplæg vedlægges referatet.

4. Grøn Pulje

Frederik Bronée og Karsten Kolle fortalte om de foreløbige rammerne for udmøntning af puljen. Det er Vordingborg Kommune som selv opstiller kriterier for uddeling af midler. Fra statens side er der lovgivningsmæssigt lagt vægt på at de lokalområder, der påvirkes af solcelle- eller vindmølle anlæg skal prioriteres.

Eva spurgte ind til tiltag på Møn, og Karsten kunne oplyse at pga. kystnærhed og landskabshensyn, er Møn i første omgang fravalgt som muligt sted at placere solcelleanlæg eller vindmøller.

Ditte pegede på vigtigheden i at få mere natur sammen med de projekter, der gives tilskud til. Nanna pegede på at øget adgang til naturen også kunne være et element. Nicolai foreslog at anlæggene bliver forskønnet med tiltag, som samtidig er godt for biodiversiteten. Eva spurgte ind til om der på arealerne i dag er eksisterende natur, som må vige for anlæggene. Karsten kunne fortælle at det typisk er landbrugsarealer i omdrift. Johnny fortalte at de tidligere har peget på det u hensigtsmæssige i at hegn omkring anlæggene etableres så fugle, ræv, hare m.fl. ikke kan passere. Karsten fortalte at det er der blevet lyttet til, og at hegnene i dag etableres så passage bliver muliggjort. Karsten fortalte også at de overvejede nye steder etablering med stormasket hegn, for bedre vildtpassage. Johnny advarede mod at bruge stormasket hegn, da dette kan være en dødbringende fælde for f.eks. råvildt, der kan hænge fast. Jette spurgte om Naturstyrelsen kan søge puljen på lige fod med kommunen. Det vil Karsten og Frederik undersøge. Bo foreslog at der gennemføres en fugletælling før anlæggene etableres, så der indhentes en 'baseline', og udviklingen kan følges.

Frederik og Karstens oplæg vedlægges referatet. De retningslinjer der vises i oplægget skal politisk behandles og besluttet.

5. Træproduktion og biodiversitet i skove

Nicolai Tillisch fortalte om produktion af træ, og hvor der i skovene findes høj biodiversitet. Der er en trend i de danske skove, hvor mere og mere skov bliver certificeret (især PEFC og FSC). Det er bl.a. flis-værkerne som kræver certificeret flis.

Der findes stor biodiversitet i bl.a. skovbryn, som ofte står længere end produktionsskoven. Remiser i det åbne land omkring skoven kan også etableres så de rummer gode levedmuligheder for dyr og planter. Ditte pegede på at lysåbne arealer inde i skoven er vigtige for biodiversiteten.

Træ spiller en stor rolle i forhold til CO₂-lagring, og der arbejdes på at bruge mere træ i byggeri. Nicolai fortalte bl.a. om forsøg med at blande tang og/eller træfibre i beton. Jane pegede på at

der for en konkret skov skal holdes fokus på om det er en 'klimaskov' med CO2-binding, eller om det er en 'biodiversitetsskov' der ønskes.

Nicolais oplæg vedlægges referatet.

6. Hvordan når vi den grønne omstilling i fællesskab?

Anders J. Andersen fortalte Miljørådet at han personligt går med 3 ønsker til omstillingen:

1. Nå de opsatte mål i den grønne omstilling
2. Udbygge velfærdsstaten
3. Sikre biodiversiteten

Det kan godt ske at alle tre punkter ikke kan ske samtidig, så tiden kommer til at spille en rolle. Men ønsket og håbet er at vi kan gennemføre alle tre uden at gå på kompromis nogen steder.

Anders pegede på at teknologien omkring store vindmøller og solcelleparker måske er forældet om 40 år, men at det lige nu og her er anlæg vi må tåle for at nå den grønne omstilling. Også anlæg på land. Fremtidige generationer får formentlig andre muligheder. Måske kan solceller 'smøres' på bygninger og tage i fremtiden, eller der er opfundet andre løsninger til at udnytte sol- og vindenergi. Heldigvis kan de nuværende anlæg fjernes igen, når ny teknologi giver andre muligheder.

Anders fortalte at Rockwool-fonden har gennemført en undersøgelse af befolkningens holdning til solcelleanlæg og vindmølleparker for nyligt, og pegede på at holdningen nok er blevet påvirket af den igangværende krig mellem Rusland og Ukraine. Undersøgelsen viste i hvert fald stor accept til løsninger med sol og vind.

I den rammesætning drøftede Miljørådet hvordan får vi en frugtbar dialog mellem borgere, organisationer og folkevalgte. Der var enighed om at blive involveret tidligt i processen, når der er et konkret projekt. Og Ditte pegede på værdien i at blive hørt som organisation, og mindede om at f.eks. DN har omkring 1.500 medlemmer i kommunen. Så på den måde repræsenterer miljørådets medlemmer mange borgere, og organisationerne bag ved mange synsvinkler på en konkret sag.

Nanna pegede på at energianlæg kan gå ud over kulturværdier. Bo opfordrede til pragmatiske løsninger. Fugleundersøgelser gennem de sidste 20 år har vist at vindmøller har givet relativt få problemer med (træk)fugle. Johnny pegede på en tidlig dialog og oplysning om hvor vi skal have fjernvarmeanlæg, så de borgere der stadig opvarmer med olie og gas kan få vished om deres muligheder. Anders fortalte at der er fjernvarmeplaner på vej i Ørslev, Nyråd og Stensved. Nicolai pegede på at tiden er moden til at tale om grøn omstilling, og pegede på vigtigheden i at holde anlæggene samlet, så synergier kan opnås, og anlæggene dermed bliver mere effektive. Jette fortalte at hun i Tyskland har oplevet at vindmøller placeres langs med motorveje, eller på steder hvor der i forvejen er andre tekniske anlæg. På den måde mindskes bl.a. støjgenerne. Ditte mente at der er tale om en bunden opgave, hvor vi både skal løse klimaudfordringerne, og sikre biodiversiteten. En mulighed kunne være at Vordingborg Kommune hver anden gang etablerer solcelleanlæg på lavbundsjord, og hver anden gang etablerer et biodiversitetsprojekt. Ditte pegede også på et generelt mindre forbrug, og et fokus på mere genbrug, som mulige løsninger i den grønne omstilling. Jesper pegede på brug af f.eks. tidligere grusgrave, hvor der kunne opsættes solceller uden de store gener. Han synes også det var en overvejelse værd at kigge på muligheden for at udskifte eksisterende vindmøller med vindmøller der er større. Nicolai pegede på muligheden for at udskifte en

vindmølle med en af samme størrelse, men med en der er mere effektiv. Især de vindmøller der er mere end 10-15 år gamle kunne måske udskiftes med nogle der er mere effektive. Jan pegede på at små vindmøller er lettere at acceptere end store. Skal der være en stor kan den måske lettere accepteres hvis de lokale får andel i vindmøllen. Nicolai mindede om at den øgede trafik som følge af en færdig Femern-forbindelse vil tælle negativt i kommunens CO2-regnskab. Nanna bød ind med CO2-neutrale løsninger, som f.eks. at sikre gode cykelruter. På den måde inviteres bilister til at bruge cyklen i stedet for. Mads pegede på intelligent strømstyring, så vaskemaskine eller opvaskemaskine kan køre når strømmen er billig. Jesper kvitterede med forslag om at kommunen udsender gode løsninger på energiområdet til alle borgere i kommunen via E-boks.

7. Gensidig orientering

- Naturnationalpark Ulvshale Skov v/ *Jane Skov Lind, Naturstyrelsen Storstrøm*
  - Der igangsættes nu en større proces med nedsættelse af en lokal projektgruppe. 1. møde afholdes 12. maj. Der vil være fokus på både biodiversitet og friluftsliv.
  - Der nedsættes nedsat to nationale følgegrupper, som arbejder på tværs af naturnationalparkerne.
  - Tidsplanen sigter mod en forvaltningsplan, der kan komme ud i høring ultimo 2022, og politisk besluttet ultimo 2022/primus 2023. Primus 2023 og frem kan myndighedsarbejdet igangsættes, og en åbning vil således være mulig medio 2024.
- Rapporten er færdig: "Vordingborg Kommunes Miljøråd Miljørådet 2018-2021" v/ *Mads Brinck Lillelund, Vordingborg Kommune*. [Link til rapport](#).
- Høringssvar til udkast til Natura 2000 planer for tredje planperiode (2022-2027) v/ *Mads Brinck Lillelund, Vordingborg Kommune*
  - Behandlet politisk den 4. maj under punkt 24:
<https://dagsordner.vordingborg.dk/vis?id=ca4f33b3-8cc3-4744-b20a-19a5eedbef48>
  - Link til kommunens [høringssvar](#)
  - Link til Miljøstyrelsens [notat](#), med følgende 3 indsatsområder i perioden:
    - mere naturlige processer og naturens robusthed
    - sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder
    - bekæmpe invasive arter
- Vildtstriber ved naturlig fremspiring v/ *Johnny Andersen, Danmarks Jægerforbund*. Artikel i Jæger 5/2022, som refererer en artikel i Journal of Applied Ecology fra University of Sussex. Der peges på at den naturlige fremspiring benyttes af mange insekter, og den kan ske ved at lade den spire fra en stribe stub, som efterlades urørt efter høst. Det omtalte studie viste at dobbelt så mange bestøvere besøgte de naturligt fremspirede urter, frem for vildtstriber etableret med udsåede blandinger. Det anbefales at lade vildtstriberes fremspire fra stub.

8. Møder i 2022

Mødeplanen blev opdateret da der er konflikt mellem de politiske møder, og møderne i Miljørådet. De nye datoer er:

- Ekskursion 13. juni, kl. 15.30 – 19.30 (*uændret*)
EU-life-projektet vedr. klokkefrø, klyde og terne på Knudshoved Odde, vært: Peter eller Nicolai Tillisch, Rosenfeldt Gods
- Møde 3. oktober, kl. 17.00 – 19.30 (*ny dato*)

- Ekskursion 22. september, kl. 15.30 – 19.30 (*ny dato*)
Besøge et spildevandsanlæg
- Møde 21. november, kl. 17.00 – 19.30 (*uændret*)

9. Eventuelt

Jesper spurgte ind til tilplantning med rød-el langs med Dammevandløbet forår 2022, hvor der blev plantet i en tyk 'græspels'. Dette vanskeliggør etableringssuccesen. Christian kunne fortælle at tilplantningen skete som et led i et restaureringsprojekt, hvor der ud over gydegrus i selve vandløbet, også skulle plantes træer. Den tilladelse der var givet var ved at udløbe, og derfor var frivilliggruppen 'Grusbanden' nødt til at plante nu, i stedet for at vente til efteråret.

10. Pipeline - punkter til kommende møder og ekskursioner

Følgende kan overvejes til kommende Miljørådsmøder:

- Rapporten "Tag temperaturen på naturen i Vordingborg Kommune 2021" og et overlap med de igangsatte projekter i kommunen (*ikke programsat*)
- Erfaringer fra naturens dag 2022 (*på november-mødet*)
- Opfølgning på erfaringerne med blomsterstriber på landbrugsjord, der monitoreres i 2021, 2022 og 2023 (Johnny Andersen, Danmarks Jægerforbund og Christina Kaaber-Bühler (naturvejleder, Vordingborg Kommune) (*ikke programsat*)
- Bo Kayser (Dansk Ornitologisk Forening) tilbød at fortælle om fuglebeskyttelse på næste møde (*på oktober-mødet*)

Følgende kan overvejes til fremtidige ekskursioner:

- se på "Life Orchid"-arealerne på Møn, hvis projektet fortsat findes (EU-ansøgning er sendt) (*ikke programsat*)